

General considerations regarding the first name and the pseudonym

Viorica-Mihaela FRINTU

Lecturer PhD

Faculty of Educational Sciences and Public Management,
"Constantin Brâncuși" University of Târgu- Jiu

Abstract: The Civil Code, in article 83, with the marginal denomination of "Structure of the name", provides that the name contains the family name and the first name.

The first name is a structural part of the name which consists of a word or more words by which a natural person is individualized, mainly within the family and, together with the family name also in society. The pseudonym represents a name which a natural person chooses in order to be individualized in a specific field of activity intended to be brought to the knowledge of the public when this person does not wish to use his/her name for this.¹

Key words: first name, Civil Code, pseudonym, family name

1. Noțiunea și modul de stabilire a prenumelui

Din punct de vedere terminologic, facem precizarea că „numele persoanei fizice” poate fi folosit într-un dublu sens:

- în sens restrâns, se înțelege numai numele de familie;
- în sens larg, se indică *împreună*, atât numele de familie, cât și prenumele². De regulă însă, termenul „nume” este folosit în sensul său larg, cuprinzând deci numele de familie și prenumele, iar atunci când se dorește a se desemna unul dintre aceste două componente, se utilizează expresia „nume de familie” sau, după caz, termenul „prenume”³.

Codul civil, în art. 83, cu denumirea marginală „Structura numelui”, prevede că numele cuprinde numele de familie și prenumele.

Ca și numele de familie, prenumele este un drept personal nepatrimonial cu ajutorul căruia o persoană poate fi individualizată în cadrul familiei din care face parte. Fiind unul din elementele de structură al numelui, prenumele servește alături de numele de familie la identificarea persoanei fizice și în societate⁴. Altfel spus, dacă prenumele individualizează, de regulă, o persoană fizică în cadrul familiei și față de alte persoane cu același nume de familie, însă din familii diferite, împreună cu numele de familie individualizează persoana și în societate⁵.

¹ D. Lupulescu A.-M. Lupulescu, Attributes of identifying the natural person: name, first name and pseudonym, domicile and residence, civil status acts, Juridical Universe Publishing House, Bucharest, 2015, p. 79-84.

² T. Țiclea, Identificarea persoanei fizice, în *Noul Cod civil. Studii și comentarii*, vol. I, Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534), de M. Uliescu (coord.), M. Duțu, M. Uliescu, B. Pătrașcu, S. Neculaescu, I. Dojană, T. Țiclea, F. Pavel, R. Dimitriu, L. Uță, I. Boți, Gh. Buta, S. Angheni, I. Urs, S. Cristea, D. Dobrev, D. Lupașcu, C.-M. Crăciunescu, A. Gherge, C. Jora, M. G. Berindei, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 298.

³ G. Boroș, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ediția a III-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 419.

⁴ St. Rauschi, *Drept civil*, Editura Chemarea, Iași, 1993, p. 220 apud D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 78.

⁵ D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 78.

În literatura de specialitate și practica judecătorească mai veche, termenul de prenume mai era desemnat, în mod impropriu, și prin cuvintele „nume de botez”. Această eroare a fost determinată, printre altele, și de dispozițiile art. 43 din Codul civil din anul 1864 care reglementând elementele pe care trebuia să le cuprindă, în mod obligatoriu, actul de naștere, prevedea expres printre aceste elemente și „prenumele ce i se va da la botez”¹.

Desemnarea prenumelui și prin cuvintele „nume de botez” ca termeni sinonimi nu au fost de natură să satisfacă în întregime toate situațiile practice ce au existat, deoarece și persoanele care nu sunt botezate au obligația de a avea un prenume. Prenumele este o parte structurală a numelui care constă dintr-un cuvânt (vocală) sau mai multe cuvinte prin care o persoană fizică se individualizează, în principal, în cadrul familiei iar, împreună cu numele de familie și în societate².

Spre deosebire de numele de familie, care se transmite de la părinte la copil ca efect al filiației, prenumele nu se transmite, ci este ales³. Conform art. 84 alin. (2) teza I Cod civil, prenumele se stabilește la data înregistrării nașterii, pe baza declarației de naștere. De asemenea, Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice⁴, în art. 2 alin. (2), prevede că prenumele se stabilește la data înregistrării nașterii, pe baza declarației de naștere făcute de persoana care declară nașterea. Potrivit art. 16 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă⁵, au obligația de a face declarația de naștere oricare dintre părinți, iar dacă, din diferite motive, nu o pot face, obligația declarării revine medicului, persoanelor care au fost de față la naștere, asistentului social sau, după caz, persoanei cu atribuții de asistență socială din unitatea sanitară în care a avut loc nașterea sau oricărei persoane care a luat cunoștință despre nașterea copilului. Stabilirea prenumelui este nu numai un drept recunoscut tuturor persoanelor, ci și o obligație ce revine părinților, precum și altor persoane, prevăzute de lege de a da copilului un prenume. Fiind opera voinței celor ce declară nașterea copilului, stabilirea prenumelui constă într-o manifestare de voință a acestora care, prin acordul lor, de regulă al părinților, stabilesc prenumele noului născut⁶.

Legea nu limitează numărul cuvintelor care pot forma prenumele. În tradiția noastră prenumele are ca izvoare nume de sfinți, numele unor persoane cunoscute în istorie, în literatură, în viața artistică etc.; calendarul ortodox întotdeauna a fost una dintre cele mai importante surse⁷.

Conform art. 15 alin. (3) teza I din Legea nr. 119/1996, *dacă părinții nu au nume de familie comun sau există neconcordanță între prenumele copilului trecut în certificatul medical constatator al nașterii și declarația verbală a declarantului, întocmirea actului de naștere se face pe baza declarației scrise și semnate de ambii părinți, din care să rezulte numele de familie și prenumele copilului. În caz de neînțelegere între părinți va decide instanța de tutelă*⁸.

¹ Dispozițiile art. 43 din Codul civil au fost abrogate prin art. 49 din Decretul nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; toate aceste acte normative au fost abrogate prin Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil. D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 78-79.

² D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 79.

³ Și numele copilului poate fi „ales” atunci când filiația copilului este stabilită față de ambii părinți și aceștia nu au un nume comun. În acest caz însă posibilitățile de alegere sunt limitate la numele unuia dintre părinți sau la numele lor reunite, limitare care nu există în cazul prenumelui. I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, Editura Hamangiu, București, 2013, p. 251.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial nr. 68 din 2 februarie 2003, aprobată cu modificări prin Legea nr. 323/2003 publicată în Monitorul Oficial nr. 510 din 15 iulie 2003, cu modificările și completările ulterioare.

⁵ Publicată în Monitorul Oficial nr. 282 din 11 noiembrie 1996, republicată în Monitorul Oficial nr. 339 din 18 mai 2012, cu modificările și completările ulterioare.

⁶ D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 79.

⁷ A se vedea O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele*, Editura Hamangiu, București, 2011, p. 192.

⁸ I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, op. cit., p. 252. Art. 15 alin. (3) teza a II-a din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă: „În lipsa acordului părinților cu privire la numele de familie, instanța de tutelă hotărăște și comunică de îndată hotărârea rămasă definitivă și irevocabilă serviciului public comunitar local de evidență a

Așadar, dacă există neconcordanță între prenumele copilului trecut în certificatul medical constatator al nașterii și prenumele indicat de declarant, prenumele copilului va fi acela stabilit printr-o declarație scrisă și semnată de către ambii părinți, iar în lipsa acordului părinților, instanța de tutelă hotărăște și comunică de îndată hotărârea rămasă definitivă și irevocabilă serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor sau, după caz, ofițerului de stare civilă din cadrul primăriei unității administrativ-teritoriale unde s-a produs evenimentul, în vederea întocmirii actului de naștere¹.

În cazul copiilor găsiți sau abandonati, prenumele, asemenea numelui de familie, este stabilit prin dispoziție de către primarul unității administrativ-teritoriale unde se înregistrează nașterea [art. 21 din Legea nr. 119/1996 și art. 2 alin. (3) din O.G. nr. 41/2003]², iar nașterea se înregistrează la serviciul public sau la primăria în a cărei rază teritorială copilul a fost găsit ori s-a constatat părăsirea acestuia³.

Spre deosebire de numele de familie, care se dobândește prin efectul filiației și se modifică ca urmare a modificării stării civile, prenumele se stabilește prin manifestarea de voință a celor ce declară nașterea copilului și, cu excepția adopției, în toate celelalte situații de modificare a stării civile, prenumele nu se modifică⁴.

Codul civil, în art. 473 alin. (3), prevede că, pentru motive temeinice, instanța, încuviințând adopția, la cererea adoptatorului sau a familiei adoptatoare și cu consimțământul copilului care a împlinit vârsta de 10 ani, poate dispune schimbarea prenumelui copilului adoptat. De asemenea, potrivit art. 482 alin. (2) Cod civil, în cazul încetării adopției, adoptatul redobândește numele de familie și, după caz, prenumele avut înainte de încuviințarea adopției. Cu toate acestea, pentru motive temeinice, instanța poate încuviința ca acesta să păstreze numele dobândit prin adopție.

Prenumele poate fi schimbat pe cale administrativă. Schimbarea prenumelui pe cale administrativă este reglementată prin prevederile Ordonanței Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanelor fizice.

Ordonanța, în art. 4 alin. (1), într-o formulare similară celei folosite de art. 85 Cod civil⁵, stabilește că, cetățenii români pot obține, pentru motive temeinice, schimbarea numelui de familie și a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea. Așadar, schimbarea pe cale administrativă a prenumelui poate avea loc fie odată cu schimbarea numelui de familie, fie pe cale separată numai a unuia dintre acestea⁶.

Potrivit art. 84 alin. (2) teza a II-a Cod civil, este interzisă înregistrarea de către ofițerul de stare civilă a prenumelor indecente, ridicole și a altor asemenea, de natură a afecta ordinea publică și bunele moravuri ori interesele copilului, după caz. De asemenea, Legea nr. 119/1996, în art. 15 alin. (2), prevede că ofițerul de stare civilă are obligația de a refuza motivat, comunicând în scris declarantului, înregistrarea prenumelor formate din cuvinte indecente, ridicole ori altele asemenea, de natură a afecta ordinea publică și bunele moravuri sau interesele copilului, după caz. În acest caz părinții pot opta pentru alte cuvinte având semnificația de prenume⁷.

2. Caracterele juridice ale dreptului la prenume

Făcând parte din categoria drepturilor personale nepatrimoniale, prenumele îmbrățișează toate caracterele specifice acestor drepturi. Astfel, datorită funcției sale sociale și juridice de a servi alături de numele de familie, la identificarea persoanei fizice în familie și în societate, prenumele este un drept personal nepatrimonial ce aparține tuturor persoanelor fizice. Sub acest aspect, fiecare persoană fizică are

persoanelor sau, după caz, ofițerului de stare civilă din cadrul primăriei unității administrativ-teritoriale unde s-a produs evenimentul, în vederea întocmirii actului de naștere”.

¹ O. Ungureanu, C. Munteanu, op. cit., p. 193.

² În același sens este și art. 84 alin. (3) Cod civil, care în final face trimitere la legislația specială invocată de noi.

³ I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, op. cit., p. 252.

⁴ D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 80.

⁵ Art. 85 Cod civil: „Cetățenii români pot obține, în condițiile legii, schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie și a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea”.

⁶ D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 80-81.

⁷ C.T. Ungureanu, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Editura Hamangiu, București, 2012, p. 322.

nu numai dreptul la prenume, dar este și obligată de a purta un prenume în vederea individualizării sale în familie și în societate. Fiind un element alcătuitor al numelui, prenumele prezintă aceleași caractere juridice. Astfel, prenumele este indisolubil și inseparabil legat de persoana omului, ceea ce face ca el să fie intransmisibil în sensul că el nu poate forma obiectul transmisiunii prin acte juridice între vii sau pentru cauză de moarte. De asemenea, prenumele prezintă caracterele de legalitate și universalitate¹.

Dreptul la prenume fiind un drept personal nepatrimonial este un drept absolut, adică opozabil tuturor persoanelor, cărora le incumbă obligația generală negativă de a nu face nimic de natură a stânjeni pe titularul dreptului la prenume în exercitarea acestui drept².

Dreptul la prenume este imprescriptibil. Acest caracter al prenumelui rezultă din caracterul său inseparabil de persoana omului. Aceasta înseamnă că titularul dreptului la prenume nu pierde dreptul la acțiune pentru apărarea dreptului său prin intermediul justiției, oricât timp ar fi trecut fără ca el să-l fi exercitat. Tot astfel, dreptul la prenume nu este susceptibil de a fi dobândit nici prin efectul posesiei, deoarece, oricât de mult timp o altă persoană l-ar fi exercitat, aceasta nu-l poate dobândi prin efectul uzucapiunii³.

3. Noțiunea și caracterele juridice ale pseudonimului

Fiind un drept personal nepatrimonial el este expres proteguit de lege. Dreptul la pseudonim este apărât în același mod ca și dreptul la nume [art. 254 alin. (3) Cod civil]⁴.

Ca drept subiectiv nepatrimonial, dreptul la pseudonim este consacrat în art. 4, alin. (2) și art. 10 lit. c) din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe⁵ care stabilesc că autorul unei opere o poate publica sub numele său real, sub pseudonim sau chiar sub formă anonimă⁶.

Alegerea pseudonimului este liberă și nu este supusă vreunei înregistrări în actele de stare civilă⁷.

Prin pseudonim se înțelege denumirea pe care o persoană și-o alege în mod liber, alta decât numele, pentru a se individualiza în societate, dar mai ales într-un anumit domeniu de activitate⁸.

Din reglementările legale în vigoare se desprinde concluzia că sunt îndreptățite să folosească pseudonimul acele persoane care desfășoară o activitate creatoare destinată publicității în domeniile tehnico-științifice sau cele literar-artistice⁹. Nimic nu se opune însă ca o persoană să se folosească de un pseudonim și în alte domenii de activitate. Denumirea pe care și-o alege o persoană ca pseudonim servește la individualizarea acesteia exclusiv în acel domeniu de activitate în care a fost folosită¹⁰.

Evident, pseudonimul nu înlocuiește numele și prenumele prin care persoana este individualizată în societate¹¹. Persoana fizică are dreptul iar nu și obligația de a-și alege un pseudonim¹². Așadar, purtarea pseudonimului nu este obligatorie, spre deosebire de nume și prenume¹³.

¹ D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 81-82.

² Idem, p. 82.

³ Ibidem.

⁴ O. Ungureanu, C. Munteanu, op. cit., p. 195. Art. 254 Cod civil – Apărarea dreptului la nume: „(1) Cel al cărui nume este contestat poate să ceară instanței judecătorești recunoașterea dreptului său la acel nume. (2) De asemenea, cel care este lezat prin uzurparea, în tot sau în parte a numelui său poate să ceară oricând instanței judecătorești să dispună încetarea acestei atingeri nelegitime. (3) Dispozițiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, și apărării dreptului la pseudonim, ales în condițiile legii.”

⁵ Publicată în Monitorul Oficial nr. 60 din 26 martie 1996, cu modificările și completările ulterioare.

⁶ D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 83.

⁷ I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, op. cit. p. 250.

⁸ A se vedea D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 83.

⁹ P. Andrei, Cadrul juridic actual al dreptului la pseudonim, în RRD nr. 5/1978, p. 31 apud D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 83.

¹⁰ Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 83.

¹¹ O. Ungureanu, C. Munteanu, op. cit., p. 194.

¹² E. Chelaru, Drept civil. Persoanele, Ediția a 3-a, Editura C.H. Beck, București, 2012, p. 112.

¹³ O. Ungureanu, C. Munteanu, op. cit., p. 195.

Pseudonimul nu trebuie confundat cu porecla. Porecla, spre deosebire de pseudonim, este o denumire expresivă pe care nu și-o alege o persoană, ci pe care i-o dau alții, în special determinată de unele defecte ori vicii ale acesteia. Deși uneori porecla constituie un mijloc de identificare a persoanei, ea nu are valoare juridică și nu se bucură de ocrotirea legii¹.

Fiind un drept personal nepatrimonial, pseudonimul prezintă toate caracterele specifice acestor drepturi. Dreptul la pseudonim este un drept absolut, adică opozabil tuturor; nu poate fi exercitat pe cale de reprezentare și nu poate constitui obiect al vreunui act juridic prin care să fie înstrăinat. De asemenea, pseudonimul nu poate fi transmis prin moștenire către succesori, el este imprescriptibil și dăinuiește atâta timp cât se află în viață titularul acestui drept. Cu toate acestea, pseudonimul, de altfel ca și oricare alt drept personal nepatrimonial, este ocrotit și după moartea titularului său, în măsura în care se impune restabilirea imaginii memoriei unei persoane decedate. Acțiunea pentru restabilirea dreptului încălcat poate fi continuată sau pornită, după moartea persoanei vătămate, de către soțul supraviețuitor, de oricare dintre rudele în linie dreaptă ale persoanei decedate, precum și de oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv².

Cunoașterea pseudonimului unei persoane devine posibilă prin publicarea operei ori desfășurarea unei activități publice. Dobândirea dreptului la pseudonim poate avea loc, așadar, numai prin cunoașterea de către public a operei autorului sau a unei activități publice sub pseudonimul respectiv³.

Pseudonimul individualizează o persoană numai sub aspectul activității sale publicistice și numai în raport cu opera sau activitatea publică ce o desfășoară⁴.

Bibliografie:

2. G. Boroș, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Ediția a III-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2008;
3. E. Chelaru, *Drept civil. Persoanele*, Ediția a 3-a, Editura C.H. Beck, București, 2012;
4. D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, *Atributele de identificare ale persoanei fizice: numele, prenumele și pseudonimul, domiciliul și reședința, actele de stare civilă*, Editura Universul Juridic, București, 2015;
 - I. Reghini, Ș. Diaconescu, P. Vasilescu, *Introducere în dreptul civil*, Editura Hamangiu, București, 2013;
5. M. Uliescu (coord.), M. Dușu, M. Uliescu, B. Pătrașcu, S. Neculaescu, I. Dojană, T. Țiclea, F. Pavel, R. Dimitriu, L. Uță, I. Boți, Gh. Buta, S. Angheni, I. Urs, S. Cristea, D. Dobrev, D. Lupașcu, C.-M. Crăciunescu, A. Gherghe, C. Jora, M. G. Berindei, *Noul Cod civil. Studii și comentarii*, vol. I, Cartea I și Cartea a II-a (art. 1-534), Editura Universul Juridic, București, 2012;
6. C.T. Ungureanu, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Editura Hamangiu, București, 2012;
7. O. Ungureanu, C. Munteanu, *Drept civil. Persoanele*, Editura Hamangiu, București, 2011.

¹ D. Lupulescu, A.-M. Lupulescu, op. cit., p. 83.

² Idem, p. 83-84.

³ Idem, p. 84.

⁴ Ibidem.